

Erdészeti Rendeleték Tára.

I.

Szabályzat az erdészeti államvizsgálatról.

76,866/1899. sz. — 1. §. Az 1879. évi XXXI. törvényczikkbe iktatott erdőtörvény értelmében alkalmazandó erdőtisztektől megkivánt szakképzettség, valamint általában az erdőgazdaság önálló vezetésére szükséges képesség mértékének megbírálása végett erdészeti államvizsgálat tartatik, melynek célja az, hogy a 2. §. szerint szakférfiakból alkotott vizsgáló bizottság megítélje, vajjon a jelölt az erdőgazdaság önálló vezetésére szükséges elméleti és gyakorlati képzettséggel rendelkezik-e.

2. §. A vizsgáló bizottság áll: az elnökből és három vizsgáló biztosból, kik közül az elnök által megbízott a jegyzőkönyvet is vezeti.

3. §. A vizsgáló bizottság elnöke a m. kir. országos főerdőmester vagy helyettese.

Vizsgáló biztosok gyanánt azok a bizottsági tagok működnek, a kiket az elnök, a földmivelésügyi minister által az „Országos Erdészeti Egyesület“ meghallgatásával 6 évről 6 évre államvizsgálati bizottsági tagnak kinevezett 20 (husz) szakképzett erdész közül az államvizsgálatához esetről-esetre meghív.

4. §. Az államvizsgálatához csak az bocsátható, a ki hiteles okiratokkal előlegesen igazolja, hogy:

- a) feddhetlen életü;
- b) főgymnasiumon, vagy főreáliskolán az érettségi vizsgát sikerrel letette;
- c) a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián, vagy azzal egyenlő rangu valamely más szakintézetben a selmeczbányai akadémia rendes erdészhallgatói számára előirt összes tantárgyakból a vizsgálatokat sikerrel letette; (a ki a m. kir. tudományegyetemeken, vagy a m. kir. műegyetemen némely a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia rendes hallgatói számára előirt rendes tantárgyakat hallgatott, s azokból kielégítő vizsgálati eredményt mutat fel, attól ezen tantárgyakra nézve a selmeczbányai m. kir. akadémia részéről külön bizonyítvány nem kívántatik);

d) a fennebb említett vizsgák letétele után legalább 2 (kettő) évig rendszeresen kezelt erdőgazdaságnál gyakorlati szolgálatban állott és végül:

e) ha mindazokból az erdészeti szakdolgokból, melyeket gyakorlati szolgálata alatt az erdőgazdaság körében látott és végzett, önállóan kidolgozott, sajátkezüleg irt leírást mutat be.

A szakleírást a jelöltnek előljáró tisztviselője a következő záradékkal látja el: „Igazolom, hogy ezen szakleírást N. N. (a folyamodó neve kiirandó) készítette, s hogy az abban foglaltak a valóságnak megfelelnek.“

5. §. Az, a ki a selmeczbányai akadémián az erdőmérnöki szakot végezte, vagy az általános erdészeti szak elvégzése után akár bel-, akár külföldön valamely felsőbb tanintézetben legalább egy tanéven át tanulmányokat folytatott és azt megfelelő vizsgálati eredményekkel igazolni képes, már egy évi gyakorlat-szolgálat után is államvizsgálatra bocsátható.

6. §. Államvizsgálat évenként kétszer, tavasszal és ősszel, tartatik Budapesten a földmivelésügyi minister által kitűzött helyen és időben.

Az államvizsgálat ideje a „Budapesti Közlöny“-ben, a „Földmivelési Értesítő“-ben és az „Országos Erdészeti Egyesület“ szak-közlönyében, az „Erdészeti Lapok“-ban közhírré tételik.

Az államvizsgálatot letenni szándékozók tartoznak a jelen szabályzat 4. §-a értelmében felszerelt és szabályszerű bélyeggel ellátott folyamodványukat, a tavaszi államvizsgálathoz legkésőbb február hó, az őszihez pedig augusztus hó végéig a vizsgáló bizottság elnökéhez bérmentve beküldeni.

7. §. A vizsgáló bizottság elnöke a folyamodványokkal beterveztett leczkekönyveket („Index“) és egyéb vizsgálati bizonyítványokat a törzskönyvi adatokkal való összehasonlítás végett a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémiának küldi meg, s azokat visszaérkezés után a folyamodványokkal és egyéb okiratokkal véleménye kíséretében a földmivelésügyi ministerhez terjeszti fel.

8. §. Államvizsgálati díj fejében 50 (ötven) korona fizetendő, melyet a jelölt közvetlenül a vizsgálat megkezdése előtt a földmi-

lésügyi minster által e célból kiküldött számvevőségi tisztviselő kezéhez lefizetni tartozik.

Azon jelöltnek, ki vagyontalanságát hitelt érdemlően igazolja, a vizsgálatdíj részben, vagy egészben kivételesen elengedtetik, a mi az államvizsgálatra való bocsátásáért benyújtott folyamodványban egyidejűleg kérhető.

9. §. Az államvizsgálat írásbeli és szóbeli részből áll s az erdészeti tudományok következő ágazataira terjed ki:

- a) erdészeti növénytan, talajtan és éghajlatlan;
- b) erdőtenyésztés, erdővédelem és erdőhasználat;
- c) erdőbecslés, erdőérték-számítás és erdőrendezés;
- d) erdészeti iparműtan;
- e) erdészeti földmérés és építkezések;
- f) vadászattan;
- g) erdészeti statistika és erdészeti irodalom-történet;

h) magyarországi erdészeti, vadászati törvények, szabályok és rendeletek, valamint az erdőgazdaságot illető birtokrendezési és adótörvények;

i) az erdészeti közszolgálat szervezete.

10. §. Az írásbeli vizsgálat zárt helyen s a vizsgáló bizottság legalább két tagjának felügyelete alatt az államvizsgálat első napjának délelőtti 9 órájától, délután 6 órájáig tart.

Az írásbeli vizsgálat tárgya három szakkérdés, melyeket az elnök és a vizsgáló biztosok az államvizsgálat előtti napon a selmeczbányai erdészeti akadémiától s az „Országos Erdészeti Egyesület“-től ez iránt bekívánt javaslatoknak figyelembevételével együttesen állapítanak meg.

11. §. A jelölt a kérdéseket külön-külön iven önállóan kidolgozni, s mihelyt valamely kérdést megfejtett, azt az elnöknek vagy a vizsgáló biztosok valamelyikének azonnal átadni tartozik. A kérdések kidolgozásánál az elnök megállapította segédkönyveken (Erdészeti segédtablák, Erdészeti zsebnaptár) kívül semmi más könyvet vagy irományt használni nem szabad.

12. §. A szóbeli vizsgálat nyilvános, s arra az eziránt érdeklődők az elnöktől kérnek bebocsátást.

13. §. A jelöltek a szóbeli vizsgálatra — a melynek tartama egy jelölnél $1\frac{1}{2}$ óránál kevesebb nem lehet és 2 óránál

tovább nem terjedhet — abban a sorrendben tartoznak jelentkezni, a mint az az írásbeli vizsgálat kezdetén e végből megtartott sors-huzás útján megállapított.

Ha valaki a sorshuzás megállapította sorrend szerint (kellően igazolt ok miatt) a vizsgálatra nem jelentkezik, a vizsgát csak soron kívül, vagyis akkor teheti le, ha az összes többi jelölt a vizsgálatot letette.

14. §. A vizsgálat eredményét a bizottság, a házi dolgozat, továbbá az írásbeli kérdések megfejtése és a szóbeli feleletek alapján egyetértően, vélemények eltérése esetén pedig szótöbbséggel hozott határozat szerint állapítja meg s a jelöltnek a vizsgálat napján élszôval kihirdeti.

A szavazatok egyenlô száma esetében az elnök szavazata dönt.

15. §. Az államvizsgálat letételérôl a következô szakaszban körülírt szövegü, függô pecséttel és a vizsgáló bizottság tagjainak aláírásával ellátott oklevél fog kiadatni, melyben a kiteendô képeségi fokozatok a következôk: „képesített“, vagy „kitüntetéssel képesített“.

16. §. Az erdészeti államvizsgálatról szóló oklevél szövege a következô:

Oklevél.

Mi, az erdészeti államvizsgáló bizottság alulírt elnöke és tagjai
 -----urat, ki-----n-----
 vármegyében-----ben született és szaktanulmányait a
 selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia rendes
 (erdész
erdőmérnöki) hallgatói számára előírt tantervnek megfelelően elvégezte,
 a nagyméltóságu m. kir. földmivelésügyi minister urnak-----
 évi-----számu rendelete alapján Budapesten (évszám betükkal
 kiírva)-----év-----hó-----napjain megtartott erdészeti
 államvizsgálat alkalmával az erdészeti tudományokból meg-
 vizsgálván, az erdőgazdaság önálló vezetésére (kitüntetéssel képesítettnek
képesítettnek)
 találtuk, minek hitelül részére az államvizsgáló bizottság nagy

pecsétjével ellátott és saját aláírásunkkal megerősített ezen oklevelet kiszolgáltattuk.

Kelt Budapesten.....évi.....hó.....n.

Az erdészeti államvizsgáló
bizottság elnöke :

N. N.

m. kir. országos főerdőmester.

Az erdészeti államvizsgáló
bizottság tagja :

N. N. állása.

N. N. „

N. N. „

(Az erdészeti államvizsgáló bizottság nagy pecsétje).

17. §. Az oklevél kiállításáért, a bélyegilletéken kívül, díj nem fizetendő, s annak költségeit, valamint az államvizsgálat megtartásával egybekötött egyéb kiadásokat az országos erdei alap fedezi, ennek fejében azonban a befizetett vizsgálati díjak nevezett alap javára vételeztetnek be.

18. §. Az, a ki képesítést nem nyert, rendszerint legfeljebb még kétszer, még pedig a vizsgáló bizottság által a jelölt készült-ségéhez képest megállapítandó félévi, esetleg egy évi gyakorlati szolgálat után bocsájtható államvizsgálatra. Ezen kívül csak kivételesen adhat a földmivelésügyi m. kir. minister engedélyt további vizsgálatra.

Az ismételt megjelenésre az engedély a fennebbiek értelmében kérendő, s a vizsgálati díj minden ismétlés esetében újlag fizetendő.

19. §. Az államvizsgálat folyamáról jegyzőkönyv veendő fel, melynek a megtörténtek felsorolása mellett tartalmazni kell azt is, hogy a jelöltek a kiérdemelt képességi fokozatokat egyhangulag vagy szótöbbséggel nyerték el.

A jegyzőkönyvet, valamint az írásbeli dolgozatokat az elnök a földmivelésügyi ministerhez terjeszti fel, ki a jegyzőkönyvet hiteles másolatban a selmeczbányai akadémiának beküldi.

20. §. A vizsgáló bizottság elnöke és a vizsgáló biztosok napidíj és utiköltség megtérítésében részesülnek, mi iránt a földmivelésügyi minister külön rendeletben intézkedik.

21. §. Jelen szabályzat a „Budapesti Közlöny“-ben történt kihirdetés után azonnal hatályba lép és az említett Közlöny

1878/106. számában közzétett szabályzat, valamint az azt módosító 1888. évi 2911. számú rendelet érvénye megszűnik.

Budapesten, 1899. február hóban.

Földművelésügyi minister.

II.

Körrendelet

valamennyi közigazgatási bizottságnak, kir. erdőfelügyelőségnek és m. kir. állami erdőhivatalnak.

(Az 1898. évi XIX. t.-cikk 1. §-ának *c*), *d*) és *g*) pontjai alapján állami kezelésbe vett erdők és kopár területek rendszeres gazdasági üzemtervének elkészítése ügyében.)

10,791/1900. sz. — Az 1898. évi XIX. t.-cikk 3. §-a értelmében a törvény 1. §-ának *c*) és *d*) pontjai alapján állami kezelésbe vett erdőkre (a volt urbéreseknél az urbéri rendezés alkalmából legelőilletőségül kihatott, továbbá ajándékozás, vétel, csere útján vagy más jogcímen birtokába jutott közösen kezelt erdők) és az ugyanezen törvényszakasz *g*) pontja alapján állami kezelésbe vett kopárterületekre az 1879. évi XXXI. t.-cikk 17. §-ának és az ezzel kapcsolatos rendelkezéseknek hatálya kiterjesztetvén, *ezeket az erdőket és kopárterületeket jövőre rendszeres gazdasági üzemtervek, illetőleg erdősítési tervek szerint kell kezelni, a mely tervek elkészítése a törvény 11. §-ában foglalt határozmányokból folyólag a m. kir. állami erdőhivatalok feladatát képezi.*

A törvény 3. §-ában foglalt határozmányok alapján és egyzersmind különös tekintettel az érdekelt birtokosok általános gazdasági s kivált állattenyésztési érdekeire, azokat a főbb irányelveket, melyeket a m. kir. állami erdőhivataloknak a tervek elkészítésénél, a kir. erdőfelügyelőségeknek a tervek előzetes megvizsgálásánál és a közigazgatási bizottságoknak a tervek elsőfoku tárgyalásánál és jóváhagyás végett hozzám való felterjesztésénél szem előtt kell tartaniok, a következőkben jelölöm meg.

I. (Kü l a l a k é s b e o s z t á s.) Az üzemterveket (erdősítési terveket) *a lehető legegyszerűbb alakban* és akként kell szerkeszteni, hogy azok tartalmát a szakismeretekkel nem bíró birtokosok is könnyen áttekinthessék és az abban foglalt *gazdasági intézkedéseket világosan felfoghassák s helyesen követhessék.* Egyébiránt *a kü l a l a k*

és beosztás szempontjából azon utasítások szolgáljanak irányadóul, melyek az üzemtervek készítésére vonatkozólag az 1879. évi XXXI. t.-czikk alapján eddig kiadattak.

(A gazdálkodás szabályozásának alapelvei.) A gazdálkodás szabályozása szempontjából azonban ezeknek az üzemterveknek (erdősítési terveknek) szerkesztésénél nem a szigorú értelemben vett erdőgazdasági elvekből kell kiindulni. A törvényhozás ugyanis, a midőn a szóban forgó területeket az állam kezelésébe adandó területek közé sorozta, ez által tulajdonképen azt akarta biztosítani, hogy a szóban forgó területek — erdészeti kezelés alá vonva — gazdasági rendeltetésüknek állandóan megfeleljenek. A gazdálkodás szabályozásánál tehát főfeladatul azt kell tekinteni, hogy a mennyiben a szóban forgó területek termőképessége az eddigi helytelen és káros gazdálkodás következtében többé-kevésbé megromlott, illetőleg talaja részben vagy teljesen elkopárosodott, — ezek a bajok az erdészeti kezelés által akként orvosoltassanak, hogy a területek megszabott rendeltetésüknek szolgálatára folyton fokozódó mértékben alkalmasabbakká válván, végül újra teljesen jókarba jussanak és ebben az állapotban állandóan megtartassanak.

(A legeltetési érdekek előtérbe helyezése a legelő-illetőségeken.) Ehhez mérten az urbéri rendezés alkalmából legelő-illetőségként kihasított erdőterületeken (1. §. c) pont), a melyeknél a törvény 3. §-a szerint főhaszonvételnek a legeltetést kell tekinteni, ez a haszonvétel (az alomszedéssel együtt) csak azokon a részleteken és csak addig korlátozható, a hol és a meddig ezt a talaj veszélyeztetett vagy megrongált termőképességének megóvása és javítása megköveteli és illetőleg az alkalmazásba vett talajkötési, talajjavítási munkálatoknak vagy más egyéb erdészeti intézkedéseknek foganatosítása, valamint azok eredményének biztosítása mellőzhetlenül és egyszersmind elodázhatlanul szükségessé teszi.

(A legeltetési igények kiegészítése más területeken. — Vásárolt s más erdők.) Hasonló elvek szerint kell eljárni a gazdálkodás szabályozásánál a volt urbéreseknek ajándékozás, vétel, csere útján vagy más jogezimen birtokába jutott erdőkre nézve is (1. §. d) pont) akkor, ha az ilyen területeket az illető birtokosok tulajdonképen legeltetés céljából szerezték és

elsősorban tényleg erre is használják s a mennyiben megfelelő más legelőnek hiányában vagy szükében amazoknak főként legelőül való használatára valósággal rá vannak utalva.

(Kopár területek.) De még az állami kezelésbe vett *kopár területek* (1. §. g) pont) gazdasági kezelésének szabályozásánál is figyelembe kell venni s lehetőleg ki kell elégíteni az állattenyésztés érdekeinek szempontjából támasztható alapos igényeket akkor, ha a kopár területeknek tényleg vannak egyes könnyen hozzáférhető olyan részletei, melyeken a legeltetést nagyobb kár nélkül tényleg lehet még gyakorolni, legalább is addig, a míg a szükséges erdőgazdasági intézkedéseknek foganatosítása ott sorra nem kerül. Az állami kezelésbe vett kopár területek ilyen részletein, *a mennyiben a birtokosok kívánják* és tényleg rá vannak utalva, — az egyes évszakokban alkalmazandó megfelelő kimélet és pihentetés kikötése mellett és a viszonyok által megkövetelt egyéb óvrendszabályok korlátai között — a legeltetés tilalmazásától egyelőre szintén el lehet tekinteni.

(Erdőgazdasági szempontok előtérbe helyezése.) Önként értetik, hogy bizonyos körülmények között viszont az *erdészeti szempontokat kell előtérbe helyezni és érvényesíteni*; így nevezetesen a törvény 1. §-ának d) pontja alapján állami kezelésbe vett olyan erdőterületekre nézve, melyeket a *birtokosok* tulajdonképen vagy főként *fatermelés céljából szereztek*, vagy a melyeken a legeltetés mellett a *felhasználatot is nagyobb mértékben, s tartamosan kívánják gyakorolni*. Az ilyen területek kezelésének szabályozásánál tehát a szerint, a mint a birtokosok a legeltetési haszonvételre általános gazdasági viszonyaiknál fogva többé vagy kevésbé rá vannak utalva, vagy pedig a fatermelés előnyei, avagy a talaj termőképességének biztosítása a legeltetési érdekeknek háttérbe szorításával az erdőgazdasági szempontoknak fokozottabb érvényesítését követelik meg, — az ugynevezett legelőerdő üzem módnak (fáslegelő gazdaságnak), vagy pedig a szigorú értelemben vett erdészeti kezelésnek elveit kell alapul venni és követni.

Ugyanilyen elbánás alá vonhatók a törvény 1. §-ának e) pontja alapján állami kezelésbe vett egyes urbéri legelőilletőségek is, ha pl. a területen nagyobb baszonnal folytatható fatermelés,

avagy más fontos ok indokoltá és kívánatossá teszi; — megjegyzem azonban, hogy az imént jelzett gazdálkodási módok választását és általában a legeltetésnek mellőzhetlenül szükséges mértéken túlmenő korlátozását a volt urbéresek számára legelőilletőségül kihalított területekre nézve a magam részéről csak akkor engedem meg, ha abba a birtokosok törvényes képviselői belenyugosznak, vagy azt önként kívánják.

(Szigoru értelemben vett erdészeti kezelés.) Kivételt képeznek általában véve azok a területek, melyek az 1879. évi XXXI. t.-cikk 2. §-ában foglalt meghatározás alá esnek. Az ilyen területeket, az 1898. évi XIX. t.-cikk 1. §-ának bármelyik pontja alapján vétettek is állami kezelés alá, mint véderdőtalanju területeket — minden egyéb szemponttól eltekintve — a legszigorubb erdészeti kezelésben kell részesíteni.

II. (Elő munkálatok.) Az *üzemtervek* (erdősítési tervek) szerkesztéséhez szükséges előmunkálatok teljesítésénél a következők szerint kell eljárni.

a) (Határok bejárása). Első teendő az állami kezelésbe vett területek *határának bejárása, megállapítása, megjelölése és állandó biztosítása*, — amit az erdőhivatali közegeknek a birtokosok törvényes képviselőivel együttesen kell teljesíteniök.

Határokul lehetőleg mindig természetes vagy már is meglevő mesterséges határok (hegygerinczek, völgyek, patakok, utak, árkok stb.) választandók; ha azonban a határok ily szempontból való kikerekítése céljából az állami kezelésbe vett területeket olyan részletekkel kellene kiegészíteni, melyekre az állami kezelés kötelezettsége ki nem mondatott, abban az esetben a kiegészítés kizárólag csak a birtokosok törvényes képviselőinek beleegyezésével vagy kívánságára történhetik, még pedig csak olyan kisebb részletek bevonásával, melyeknek külön kezelése és használata elszigeteltségük miatt akadályozva volna.

Ugyanezen alkalomkor *ugy az állami kezelés alá vett, valamint a szomszédos területeket újra alaposan meg kell vizsgálni*; és a mennyiben az első összeírásakor netalán tévedések történtek, nevezetesen az állami kezelés alól kihagyandó egyes területrészek is bevonattak, illetőleg megfordítva egyes részletek a birtokosok jól felfogott érdekei ellenére kimaradtak volna; továbbá, ha az

állami kezelésre kötelezett és az ily kötelezettség alá nem tartozó területek között — általános gazdasági szempontból véve is előnyös — csere lenne foganatosítható, a mihez a birtokosok törvényes képviselői is hozzájárulnak: ilyenkor a nyilvántartási adatok kiigazítása, illetőleg a területhelyesbítések, területcserék stb. ügyében, az ideiglenes vagy rendszeres gazdasági üzemtervek beterjesztésével kapcsolatban, a közigazgatási bizottsághoz intézett előterjesztéssel, az eljárást hivatalból meg kell indítani. Mellőzhetlenül szükséges azonban, hogy a tényállás minden ilyen esetben a birtokosok törvényes képviselőinek személyes közreműködésével állapíttassék meg.

b) (Felmérés.) A határok bejárását és megállapítását mindenkor nyomon kell kísérnie a határok megjelölésének és biztosításának s egyszersmind a *területek fölméréseinek*.

Ha a fölmérés eredménye a nyilvántartási adatoktól eltérést mutat, a m. kir. állami erdőhivatalnak az adatok pontos megállapítása s egyszersmind a nyilvántartás kiigazítása iránt az ideiglenes vagy rendszeres gazdasági üzemtervek beterjesztésekor szintén előterjesztést kell intéznie a közigazgatási bizottsághoz.

c) (Gazdasági teendők meghatározása.) Ugyancsak a határok bejárása és a területek megvizsgálása alkalmával a m. kir. állami erdőhivatal eljáró közegeinek teljes tájékozódást kell szerezniök egyszersmind az összes *gazdasági teendőkről*, melyeket az illető területeken foganatosítani szükséges, és általában mindazokról a körülményekről, melyek a gazdálkodás szabályozásánál figyelembe jöhetnek; ehhez mérten:

megállapítják és a térképen (vázlatrajzon) megjelölik azokat a területrészeket, melyeken a megrongált talaj helyrehozására, vizmosások, szakadékok megkötésére, kőfolyások vagy futóhomok megfogására, a kizsartolt, lemosott vagy bármiképen tönkretett termőréteg visszaszerzésére mellőzhetlen szükség van; s egyszersmind azt is meghatározzák, hogy az erdőgazdasági intézkedéseket milyen sorrendben s milyen eljárás alkalmazásával lesz legcélszerűbb foganatosítani;

megállapítják és a térképen (vázlatrajzon) megjelölik azokat a területrészeket, a melyeket a talaj termőképességének megóvása és javítása céljából vagy a szomszédos területrészeket folyta-

tott erdőgazdasági intézkedések eredményének biztosítása végett, egészben vagy részben, hosszabb vagy rövidebb időre legeltetési tilalom alá kell venni; továbbá azokat a részleteket, a melyeken a legeltetés ezentúl, vagy egyelőre, csak szigorubb óvintézkedések és bizonyos korlátozások (pihentetés, egyes állatfajok kizárása, korlátolt marhalétszám stb.) mellett gyakorolható, egyszersmind meghatározzák a sorrendet, melyet az egyes területrészek tilalom alá helyezésénél, illetőleg a legeltetési haszonvétel gyakorlásánál megtartani kell;

számba veszik a beerdősült területrészeket és feljegyzik azokat az adatokat, melyek a faállomány mennyiségének megbeesüléséhez és illetőleg a fahasználatok gyakorlásának meghatározásához szükségesek; és a mennyiben a legeltetési haszonvétel emelése érdekében az erdősült részleteket, vagy egyes facsoportokat, cserjéket többé-kevésbé meggyéríteni kellene, meghatározzák ennek mértékét és sorrendjét is;

kijelölik továbbá azokat az esetleg előforduló részleteket, melyek a többi területek közé beékelve lévén, külön kezelés alá a többi terület közül ki nem hasithatók ugyan, de a melyeknek talajminősége és fekvése — a termőképesség állandó biztosítása szempontjából — egyelőre vagy egyáltalán nem tesz szükségessé semminemű erdőgazdasági intézkedést, vagyis a melyek minden különös megszorítás nélkül állandóan legeltethetők, s amennyiben gyéren fásult vagy egészen tisztás területeket képeznek, beerdősítésük egyelőre teljesen mellőzhető;

viszont kijelölik azokat a részleteket, a hol a talajnak megroggált vagy veszélyeztetett termőképességét csak a meglevő fatermészet gondos ápolása és pótolása mellett, avagy a területek újra beerdősítése útján lehet csak jókarba hozni és biztosítani, vagy pedig ahol a fenforgó kedvezőtlen körülmények miatt a legszigorubb erdészeti kezelést kell életbe léptetni és folytatni;

általában véve gondos utánjárással beható tájékozást kötelesek szerezni az állami kezelésbe vett területek gazdasági állapotáról, figyelmet fordítván egyszersmind arra is, hogy egyidejűleg az érdekelt birtokosoknak — sőt az illető vidéknek is — általános gazdasági viszonyait kellően megismerjék.

III. (A tervek kidolgozása.) Az *üzemtervek* (erdősítési tervek) *kidolgozásánál* a következőket kell szem előtt tartani:

a) (Gazdasági térkép.) A *gazdasági térkép elkészítésénél* a pontosság mellett kiváló gondot kell fordítani a könnyű és biztos tájékozódásra. E végből a térképet nem szakemberek által is világosan megérthető jelekkel és jelmagyarázatokkal kell ellátni, s e mellett a hegyek, völgyek, dülők, patakok, utak, csapások, határjelek s egyéb helymegjelölések pontosan feljegyzendők; s egyszersmind megjelölendők azok a részletek is, melyeken az egyes talajkötési, talajjavítási s más erdészeti munkálatok tervbe vétetnek. Egyebekre nézve a térképek elkészítésénél az eddigi rendelkezések szolgáljanak irányadóul.

b) (Általános rész.) Az *üzemtervek* (erdősítési tervek) *leíró (általános) részében*, a birtok- és jogi viszonyoknak, s a természeti és gazdasági viszonyoknak szokásos rövid ismertetése keretében, különös gondot kell fordítani azoknak a körülményeknek előadására, a melyek a gazdálkodás szabályozásának főkérdéseire nézve döntő befolyást gyakorolhatnak; s nevezetesen döntő erővel birhatnak abban a legfőbb kérdésben, hogy az illető területen a legeltetési haszonvétel gyakorlására, a lehetőség határain belül, milyen teret kell biztosítani és ehhez mérten milyen gazdálkodási módot kell választani.

E tekintetben figyelmet kell fordítani főképen:

1. az illető területek *gazdasági rendeltetésére* (legelőilletőség, legeltetés vagy fatermelés czéljából szerzett erdő, legelőből keletkezett kopár, elkopárosodott erdőterület, stb.);
2. az illető területek *jelenlegi gazdasági állapotára és sajátos termőhelyi tulajdonságaira* (a talaj jó- vagy rosszkarban van-e; a sajátos — eredeti — termőhelyi tulajdonságok mennyiben felelnek meg a terület megszabott gazdasági rendeltetésének; a termőképesség csökkenése vagy a talaj elkopárosodása, megrongálódása mi által következett be; a faállomány milyen állapotban van stb.); s e mellett
3. az illető vidék *általános gazdasági viszonyaira* és az illető *birtokos saját gazdasági helyzetére és érdekeire* (erdőgazdasági, mezőgazdasági, állattenyésztési viszonyok; a művelés alatt álló terü-

letek aránya; saját faszükséglet és a fakeresleti viszonyok, legelő állatok száma stb.)

Az erdészeti kezelés által megoldandó feladatokat és elérendő czélokot mindezeknek a körülményeknek egybevetésével kell megállapítani és *határozottan megokolni*.

c) (Részletes gazdasági intézkedések.) *Az üzemtervek* (erdősítési tervek) *tulajdonképeni rendelkező részében* mindenek előtt meg kell jelölni az alkalmazandó *gazdálkodási módot*, a szerint, a mint az illető terület első sorban a legeltetési igények kielégítésére szolgál (erdei legelő-gazdaság); vagy a legeltetés mellett súlyt kell fektetni a fatermelésre is (legelő-erdőgazdaság); s végül a hol — akár a termőhelyi tulajdonságoknál fogva (véd-erdőtälaju, vagy legszigorubb értelemben vett feltétlen erdőtälaju területek) akár pedig a terület gazdasági rendeltetésénél fogva (fatermelés czéljából szerzett vagy a birtokos által erre szánt erdők) a szigoru értelemben vett erdőgazdálkodást kell követni (a tulajdonképeni erdőgazdasági üzemmódok).

Az az idő, melyre az üzemterv (erdősítési terv) kiterjed, az erdei legelő-gazdaságnál tíz évben, a többi gazdasági módoknál a körülményekhez mért fordaidőben állapítandó meg.

(Használatok szabályozása. — Fahasználatok és erdősítések.) *A használatok módjának, mértékének és sorrendjének* megállapításánál az 1879. évi XXXI. t.-czikk 17. §-ának 3. bekezdésében említett *tartamosság* követelménye a fahasználatokra nézve, s ehhez mérten egyszersmind a kihasznált (vágás) területek újra beerdősítésére nézve is, teljes szigorúsággal csak azoknál az erdőknél érvényesítendő, melyek a fentebbiek szerint tulajdonképeni erdőgazdasági kezelés alá vétetnek.

Ellenben azokon a területeken, melyeknél nem a faanyagok termelése a főczél, hanem a legeltetés igényeinek a kielégítése, az erdősült részletek, facsoportok, cserjések fakészletének ápolásánál és kihasználásánál a faizási haszonvételek egyenletessége és *tartamossága*, valamint a használatok *szabályos sorrendje* csak másodsorban jöhet figyelembe.

Az első és főszempont ugyanis itt az kell hogy legyen, hogy a meglevő és szükséges mértékben ezentul létesítendő fatenyészet által a talaj termőképessége ott, a hol még kellő erejében megvan,

fentartassék, a hol pedig már megrongálódott vagy többé-kevésbé megsemmisült, lassankint helyre hozassék; de ennek a feladatnak kielégítésén túl a fatenyésztés érdekei a szóban forgó területeken birtokosok beleegyezése nélkül már nem helyezhetők elébe az állattenyésztési érdekeknek. Az ilyen területeken tehát azok az erdősült részek, a melyeknek faállománya sűrűbb, mint a mennyire a talaj konzerválása vagy jókarba hozása szempontjából szükséges, a legeltetési haszonvétel lehető fokozása céljából kisebb területeken egyszerre, nagyobb területeken pedig fokozatosan kiritkítható. Önként értetődik azonban, hogy a mennyiben ilyen ritkítás útján nagyobb fatömegeket kellene kihasználni, vagy a mennyiben egyes területrészeknek teljesen kinőtt és vágásra érett faállományát, melynek további fentartása gazdasági veszteséggel járna, teljesen letarolni kellene: a használatok tervezésénél arra is figyelmet kell fordítani, hogy a kikerülő faanyag czélszerűen és takarékosan legyen felhasználható, vagy pedig a lehető legelőnyösebben legyen értékesíthető.

Az olyan fahasználatoknál különben, melyeket a vágások beerdősítésének kell nyomon követnie, és az erdősítéseknél általában véve, a *sorrend megállapítása* tekintetében szintén a legeltetési érdeket kell itt elsősorban szem előtt tartani; gondosan ügyelve arra, hogy az erdősítés alá kerülő területek czélszerűen csoportosíttassanak, úgy hogy sem a szomszédos részletek legeltetése akadályozva, sem az erdősítés eredménye veszélyeztetve ne legyen.

Egyébiránt a szóban forgó területekre nézve a fahasználatok tervezésénél, az erdősítések elrendelésénél és a talaj termőképességének helyrehozására irányuló egyéb gazdasági intézkedések (talajkötési munkálatok) beosztásánál, valamint az összes teendőknek összhangzó elrendezésénél a már jelzett szempontokon kívül figyelmet kell fordítani *az illető birtokosok vagyoni viszonyaira is*. Így a vagyonosabb birtokosoknál a fősúlyt inkább arra kell helyezni, hogy a talaj termőképességének visszaszerzése — a fenforgó közgazdasági érdekeknek is megfelelőleg — minél gyorsabban történjék, még ha ez a haszonvételeknek bizonyos mértékű megszorításával is járna; ellenben a kevésbbé vagyonos vagy szegénysorsu birtokosoknál, a kiket a használatoknak jelentékenyebb

megszorítása és e mellett a tömegesebben összehalmozódó talajkötési és egyéb ilyen erdőgazdasági munkálatok költsége és más terhe netán válságba sodorhatna: ezeknek a terheknek több évre való elosztására is ügyelni kell; a mennyiben pedig megfelelő faállomány áll rendelkezésre, és egyelőre, — a különben szükségesnél — nagyobb fatömeg kihasználása is tervezhető oly czélból, hogy a míg a birtokosoknak jelentékenyebb terheket kell viselniök, arra az időre a nagyobb mértékű fahasználatok jövődelme által támogatást nyerjenek.

(Legeltetés.) A *legeltetési* s ehhez hasonló más hasznvételek (alomszedés, fűkaszálás, makkoltatás) szabályozása tekintetében a már fentebb részletesen megjelölt szempontok és elvek szolgáljanak irányadóul. Megjegyzem azonban, miszerint a legeltetési rendszabályoknak általánosabb érvényű, főbb rendelkezései (a kihajtható maximális marhalétszám; a legeltetés időszaka és sorrendje; a legeltetés által — erdősítésekben, talajkötési munkálatokban — okozható károk megakadályozását czélzó intézkedések; az alomszedés, fűtermelés helyének, idejének módjának és mértékének megjelölése stb.), melyeket mindig a birtokosok törvényes képviselőivel együttesen kell meghatározni, az üzemtervekbe (erdősítési tervekbe) felveendőek.

(Egyéb használatok.) A területeken netalán gyakorolható *egyéb mellékhasználatok* (kőfejtés, kavics-, homokszedés stb.) szabályozásánál az eddig kiadott utasítások szerint kell eljárni.

d) (Gazdasági beosztás. Belső határok) A használatok szabályozásával kapcsolatosan végül megjegyzem, hogy a *területek gazdasági beosztásánál* — a mennyiben a különleges földalakulati viszonyok egyáltalán lehetetlenné nem teszik — általában véve mindig természetes, vagy már is meglevő mesterséges vonalakat (gerinczek, völgyek, patakok, utak, árkok, stb.) kell alapul venni.

IV. (Jóváhagyási eljárás.) Az elkészített rendszeres gazdasági üzemtervek (erdősítési tervek) benyújtása a kir. erdőfelügyelőség által való előzetes felülvizsgálása és a közigazgatási bizottság részéről való tárgyalása és felterjesztése tekintetében az eddigi eljárás követendő. Főként az ügymenet gyorsítása érdekében kívánatosnak tartom azonban, hogy a mikor csak lehetséges,

a kir. erdőfelügyelőség és a m. kir. állami erdőhivatal között már előzetesen megállapodás jöjjön létre azokra a főbb irányelvekre és fontosabb intézkedésekre nézve, melyek az egyes konkrét esetekben, a helyi körülményekhez mérten, a gazdálkodás szabályozásának alapját kell hogy képezzék.

(Ideiglenes tervek.) Ha az üzemtervek (erdősítési tervek) gyors elkészítése bármilyen okból akadályozva volna. (pl. ha előzetesen területhelyesbítések, területcserék vagy más ilyen kérdések merülnének fel), a m. kir. állami erdőhivatal köteles az illető terület ideiglenes gazdasági tervének (erdősítési tervének) megállapítása czéljából mielőbb előterjesztést tenni. Az ideiglenes terv megállapítására vonatkozó javaslat kidolgozásánál szintén a jelen rendeletben foglaltakat kell szem előtt tartani. A javaslatokhoz, a mennyiben részletes, pontos térképek nem állanak rendelkezésre, megfelelő vázlatrajzok csatolandók.

V. (A birtokosok meghallgatása.) A megelőző I—IV. pontokban foglaltakkal kapcsolatosan megjegyzem, miszerint kiváltsúlyt helyezek arra, hogy a gazdálkodás szabályozása a szóban forgó összes területekre nézve mindig az illető *birtokosok meghallgatásával*, illetőleg azok törvényes képviselőivel egyetértésben történjék.

E végből rendelem, hogy a m. kir. állami erdőhivatalnak kiküldött közegei, a mennyiben lehetséges, már az üzemberendezési előmunkálatok (határbejárás, adatok felvétele) alkalmával, de mindenestre még a terveknek részletes kidolgozása előtt *az illető birtokosok törvényes képviselőit a birtokosok szempontjából figyelembe veendő körülményekre és azok kívánságaira nézve gondosan kikérdezzék; viszont őket minden tekintetben felvilágosítsák és tájékoztassák; te'jesíthető kívánságaikat pedig mindenestre figyelembe végyék.*

Rendelem továbbá, hogy a m. kir. állami erdőhivatalok az ekként elkészített rendszeres gazdasági üzemterveket (erdősítési terveket), nemkülönben az ideiglenes tervek megállapítására vonatkozó javaslatokat, — mielőtt a közigazgatási bizottsághoz benyújtanák, — az illető birtokosok törvényes képviselőinek bemutassák, a tervekben foglalt intézkedéseket megmagyarázzák és amennyiben azok ellen semmi kifogás vagy észrevétel nem merült fel, ezt a körülményt a birtokos törvényes képviselője által az üzemtervré

(erdősítési terve, illetőleg ideiglenes terv-javaslatra) *záradékképen rávezettségük.*

Ellenkező esetben, ha t. i. az érdekelt birtokosok törvényes képviselője kifogásokkal él, vagy kívánságokkal áll elő, erről jegyzőkönyvet kell felvenni, illetőleg a birtokosok törvényes képviselőjét a kifogások vagy kívánságok írásba foglalására kell felhívni s azután a felvett jegyzőkönyvet, illetőleg a birtokosok beadványát az — erre való hivatkozással záradékolt — üzemtervhez (erdősítési tervhez, ideiglenes tervjavaslathoz) kell csatolni. A m. kir. állami erdőhivatal ilyen esetekben a birtokosok kifogásaira vagy kérelmeire nézve köteles véleményét és javaslatát kimerítő megokolással a közigazgatási bizottság elé terjeszteni.

Arra való tekintettel pedig, miszerint az üzemtervek főrendeltetése tulajdonképen abban áll, hogy a *gazdálkodás kitűzött céljainak elérését* egyrészt a törvényes követelményeknek, másrészt a birtokosok közvetlen érdekeinek megfelelőleg — a *gazdálkodásnak* lehető leghelyesebb *alapelvek* szerint való *irányításával* és *berendezésével* biztosítsák, e korlátok között azonban a szükséges és *lényegükben megjelölt* gazdasági intézkedéseknek *gyakorlati kivitelét* tekintetében kellő teret kell engedniök a *szabad mozgásra* is; — ehhez mérten figyelmeztetem a m. kir. állami erdőhivatalokat, hogy az üzemtervek (erdősítési tervek) szerkesztésénél a fősulyt a jelzett szempontokból szükséges gazdasági intézkedéseknek *lényegükben való gondos megállapítására helyezték*, és olyan, részletekbe menő, mellékes rendelkezéseket egyáltalán ne vegyenek föl, melyek a főintézkedések gyakorlati kivitelét — akár a birtokosokra, akár a kezelő erdőtisztekre nézve — esetleg megnehezíthetik, avagy olyan föltételekhez kötik, melyek utólag meg nem tarthatóknak bizonyulhatnak, tényleg azonban csak az üzemterv (erdősítési terv) módosítása útján helyezhetők hatályon kívül. (Igy például az erdősítések céljának, helyének és határidejének határozott megállapításán túl mellőzendőnek tartom az erdősítés módjának, időszakának vagy a választandó fánemeknek *kizárólagos* megjelölését, mert ezeknek meghatározása sok tekintetben a változásoknak alávetett helyi viszonyoktól és a birtokos körülményeitől függ s különben is legczélszerűbben esetről esetre, a kezelő erdőtiszt belátása szerint történhetik meg, — főként az olyan, kedvezőtlen termőhelyi

viszonyok között, a hol az alkalmas fánemek kiválasztása vagy az erdősítés módjának meghatározása esetleg csak kísérletek útján lehetséges.)

VI. (A gazdasági tervek alkalmazása. A mi végül az általam jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterveknek (erdősítési terveknek) és a megállapított ideiglenes terveknek életbeléptetését és alkalmazását illeti, erre nézve rendelem, hogy a tervek tartalmát a m. kir. állami erdőhivatalok e végből kiküldendő közegeik által a birtokosok törvényes képviselőinek általánosságban ismételten megmagyaráztassák, őket az előirt egyes gazdasági intézkedések gyakorlati kivitelére kellően kioktassák, s nekik felvilágosításokkal és tanácsokkal mindig támogatásukra legyenek.

Amennyiben pedig az elkopárosodásnak indult vagy a kopár és vizmosásos területek termőképességének visszaszerzése érdekében foganatosítandó mellözhetlen és elodázhatatlan gazdasági intézkedések olyan terheket rónának az érdekelt birtokosokra, amelyeket azok, támogatás nélkül, csak nagy nehézségekkel vagy egyáltalán nem bírnának elviselni, ilyen esetekben ingyen csemetéknek adományozása, s esetleg pénzsegélyek engedélyezése iránt, hozzám a közigazgatási bizottság útján, esetről-esetre, kimerítően megokolt előterjesztés intézendő.

Egyáltalán elvárom, hogy a közigazgatási bizottságok a kir. erdőfelügyelőségek és a m. kir. állami erdőhivatalok jelen rendeletem végrehajtásánál a legnagyobb körültekintéssel és gondjal járjanak el; a fennforgó általános gazdasági érdekeket és a birtokosok jól felfogott saját érdekeit kellően mérlegelve összeegyeztetni s egyaránt kielégíteni igyekezzenek és kiváló súlyt helyezzenek arra, hogy az érdekelt birtokosok a rendszeres gazdálkodás előnyeit maguk is fölismerjék s annak eredményét jövőre mindinkább megbecsüljék.

Budapest, 1900. február hó 14.

Darányi s. k.

III.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

(A ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás tárgyában.)

16086/1900. sz. — A ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozása és az az ellen vétők meg-

büntetése tárgyában 1895. évi április hó 3-án 23542. sz. a. kiadott belügyministeri rendelet 1. §-a kötelességévé teszi a járási főszolgabiráknak illetve rendőrkapitányoknak, hogy a mérgezési engedély iránti kérvénynek az engedély kiadására jogosított hatósághoz a törvényhatóság első tisztviselőjéhez való előterjesztése előtt a kérelem érdemére nézve a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból hallgassák meg.

Mint hogy azonban a szomszédos s többnyire nagyszámu birtokosok és községek meghallgatása rendszerint hosszabb időt vesz igénybe s az ügynek az 1897. évi április hó 3-án 25444. sz. a. kiadott belügyministeri körrendeletben megkivánt sürgős elintézését hátráltatja: ennél fogva a duvadmérgezés iránti kérvények gyorsabb elintézése szempontjából az elől hivatkozott 23542/1895. számu belügyministeri rendelet 1. §-ának azon részét, mely a szomszédos birtokosok és községek közbiztonsági szempontból való meghallgatása iránt intézkedik, a földmivelésügyi m. kir. minister ural egyetértőleg, oly értelemben egészitem ki, hogy a járási főszolgabíró, illetve rendőrkapitány, a mérgezési engedély iránti kérvény előterjesztése előtt a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból az engedély iránti kérésről értesíteni, az e célból szándékolt mérgezést az érdekelt községekben közhírré tenni s az erről szóló értesítést a község házánál 8 napi közzemlére kifüggeszteni tartozik, mely idő alatt ha az érdekeltek nem nyilatkoznának, későbbi észrevételek az engedély tárgyában hozandó határozatnál figyelembe nem veendőek.

Erről a törvényhatóságot tudomás és további megfelelő intézkedés végett értesitem.

Budapesten, 1900. évi január hó 31-én.

A m. kir. belügyminister helyett:

Jakabffy s. k.
államtitkár.

IV.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőhatóságnak és a beszterczei erdőigazgatóságnak.

(A nyugdíjképes állami alkalmazottak állománykönyvének vezetése ügyében.)

3432/1900. sz. — A számviteli törvény végrehajtására vonatkozó utasítás 239. §-a értelmében tartoznak a külső erdőszámvevőségek a tisztviselők, altisztek szolgálak és egyéb rendszeresített

létszámba tartozó nyugdíjképes alkalmazottakról állománykönyvet vezetni.

Az állománykönyvek helyes és pontos vezetése szempontjából felhívom a Czimet, hogy a tisztviselők, altisztek, szolgák és egyéb nyugdíjképes alkalmazottak szolgálatában történt változásokat, milyenek: a szolgálati eskü, kinevezés, előléptetés, áthelyezés, véglegesítés, kitüntetés továbbá a be nem számítható időnek kitüntetése végett a tisztviselők felfüggesztése, illetményeinek megszüntetése melletti szabadságolás, rendelkezési állapotba való helyezés, nyugdíjazás, fegyelmi ítéletek, lefokozás, elbocsátás stb. stb. egyáltalában a tisztviselőket, altiszteket, szolgákat és egyéb alkalmazottakat érintő s a szolgálati táblázatba bejegyzendő változásokat a mellérendelt számvevőséggel mindenkor közölje és azonkívül a tisztí személyzetre vonatkozó változásokat minden év végén, a minősítési táblázatok felterjesztése alkalmával, a megfelelő mintán (9. rakt. cz. III. szám. fog. 36 és 37. rakt. cz.) ide jelentse be.

Budapesten, 1900. február hó 24-én.

A minister megbízásából:

Sóltz Gyula, s. k.

V.

Körrendelet valamennyi kincstári erdőhatóságnak, m. kir. erdőőri szakiskolának és a beszterczei m. kir. erdőigazgatóságnak.

(Aszfaltozási munkáknál az anyag hazai származásának figyelembe vétele iránt.)

11231/1900. sz. — A hazai iparnak lehetőleg minden téren való támogatása érdekében felhívom a Czimet, hogy a kerületében előforduló aszfaltozási munkáknál az aszfaltanyag hazai származására ugy a házilagosan, mint vállalat útján végzendő építkezéseknél figyelemmel legyen, s a vállalati uton foganatosítandó építkezéseknél a vállalati, illetve építési feltételek közzé ebben az értelemben megfelelő intézkedést vegyen fel.

Kelt Budapesten, 1900. évi február hó 27-én.

A minister megbízásából:

Sóltz Gyula, s. k.

VI.

Körrendelet

valamennyi magyarországi kincstári erdőhatóságnak, erdőrendezőségnek, állami erdőhivatalnak, erdőfelügyelőségnek, erdőőri szakiskolának, a besztérczei erdőigazgatóságnak és a selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémia igazgatóságának.

(A hazai gyufaipar támogatása ügyében.)

A m. kir. kereskedelemügyi minister ur a hazai gyufaipar helyzetével és az ezen iparágnál mutatkozó bajok orvoslásával foglalkozván, felhívta a hazai gyufagyárosokat, hogy erre vonatkozó panaszait, illetve óhajaikat terjesszék elő.

Nevezett gyárosok többféle támogatáson kívül különösen azt kérték, hogy az állami hatóságok ebbeli szükségletük fedezésénél, a magyar gyufaiparra legyenek tekintettel.

A m. kir. kereskedelemügyi minister urnak ennek alapján hozzám intézett ezirányu megkeresésére felhivom a Czimet, hogy a hazai gyufa-ipar támogatása czéljából, hivatalos használatra csak is magyar gyártásu gyufát szerezzen be és alárendelt hivatalait is ily gyufák használatára hívja fel.

Nem mulaszthatom el egyszersmind annak megemlítését, hogy a jelzett czél elérése érdekében mennyire kívánatos volna a magán-fogyasztásban is a hazai gyártásu gyufák használata.

Budapest, 1900. évi márczius hó 5-én.

A minister helyett:

Kiss,

államtitkár.